



עוד ירמוז לזמן של ישיבת יישוב של ישראל בארץ ישראל קודם הגאולה

והנראה לומר עוד בביאור דברי רש"י בזה - בארץ ההיא. אף על פי שאינה חשובה כארץ ישראל עצמה, שיצחק אבינו הלך לגרר שהיא ארץ ישראל, אמנם אין היא חשובה כארץ ישראל ממש. דהנה נמצא כתוב בספרים הקדושים, שבזמן הגלות טרם זמן גאולתן של ישראל, יהיה יישוב של יהודים בארץ ישראל, וכמו שאנו רואים עתה בזמנינו אנו.

הגאולה היא כמו עליית השחר

ומקור הדברים הוא ממדרש תהלים עה"פ (תהלים כ"ב א') **למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. רבי חייא בר אבא ורבי שמעון בן חלפתא, היו מהלכין בקריצתא (בדורה) בחדא בקעתא דאבראי, וראו אילת השחר שבקעה אורה לעלות. אמר לו ר' חייא, כך היא גאולתן של ישראל. אמר ליה, היינו דכתיב (מכה ז' ח') 'כי אשב בחשך ה' אור לי', בתחלה היא באה קימעה קימעה, ואחר כך היא מנפצת ובאה, ואחר כך היא פרה ורבה, ואחר כך היא משבחת והולכת. שרבי חייא אומר, שגאולתן של ישראל תתחיל בתחילה כמו שהשחר עולה, שמתחלת להפציע לאט לאט, ואחר כך באה אורה בשלימות. וכן יהיה **טרם זמן הגאולה**, שיהיה איזהו יישוב של ישראל בארץ ישראל, ואחר כך יזכו ישראל ויבוא משיח צדקנו לגאלם בגאולת עולם.**

ויישוב זה של ישראל בארץ ישראל טרם הגאולה לא יהיה הגאולה עצמה, אלא רק טרום עת הגאולה, וכן שיהיה בהם עוני ומחסור בעת ההיא ביישובם בארץ ישראל טרם הגאולה, וכמו שאמרו ז"ל (סנהדרין צ"ז). **'אין בן דוד בא עד... שתכלה פרוטה מן הכיס'.**

מעשה אבות סימן לבנים ביישוב בארץ ישראל קודם הגאולה

ולעומת זמן קשה שכזה של ישראל בארץ ישראל, הלך יצחק אבינו לגרר, שהיא באמת ארץ ישראל אך אין חשובה כמותה, ועבד שמה את בוראו וקונו בעבודה של 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו'. וכיוון בזה להשפיע להם במעשי אבות סימן לבנים, שגם בעת ההיא שיהיה יישוב של ישראל בארץ ישראל קודם הגאולה, שיהיה בהם אמונה תמה וישרה בבורא כל עולמים שהכל נעשה במאמרו וצויו ויתחזקו בה' ויבטחו בו. וגם השפיע להם שעל אף הרעב שהיה לו, מכל מקום לבסוף זכה וארווח לו השם יתברך ונתעשר בעושר עצום ורב, וגם זה יהיה בהם בסימן לבנים, שיזכו שיהיה הרווחה גדולה לכלל ישראל מעל לדרך הטבע, ויזכו גם המה ל'ויברכהו ה' אכ"ר'.

שערים, וכן 'ויגדל האיש וילך הלך וגדול עד כי גדול מאוד וגו'.

מעשה אבות סימן לבנים בישיבת יצחק אבינו בגרר שאינה חשובה כארץ ישראל

ועתה לפי מאמרינו זה, שעבודת יצחק אבינו היה לעזר ולסיוע לכלל ישראל בעת היותם בדרכם לארץ ישראל, וכן גם בעת הגיעם והיותם בארץ הקודש, שגם שם ידעו ויאמינו נאמנה, שהכל הוא על פי הנהגתו של הבורא יתברך שמו ויבטחו בו, יובן לפי זה עוד רמז במעשה אבות סימן לבנים.

דהנה הכתוב אומר **'ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה''**, וברש"י בד"ה בארץ ההיא. אף על פי שאינה חשובה כארץ ישראל עצמה. שמקום גרר שישב בו יצחק, הרי היא לא הייתה חשובה כארץ ישראל עצמה. ודבר תימה מהו עומק כוונתו בזה, ומה רצונו לומר בזה.

ירמוז לישיבת ישראל בארץ ישראל בזמן בית המקדש השני

והנראה לומר דהנה בזמן ישיבת בני ישראל בארץ ישראל היה שני בתי מקדשות, **הבית המקדש הראשון והבית המקדש השני**. והנה לגבי בית המקדש השני, הגם שאין לתאר ולשער ולהשיג אפס קצהו של עוצם וגודל קדושתו, מכל מקום חזינו בדברי חז"ל הקדושים שהייתה קדושתה מעוטת משל הבית הראשון, וגם מה שאמרו ז"ל שחמשה דברים נחסרו בבית השני מהבית הראשון.

והרי זה הדבר הוא דוגמת גרר, שבאמת גרר הרי היא הייתה בארץ ישראל, ובעבור כך היא בוודאי מקודשת בקדושת ארץ ישראל בקדושה של מעלה יותר משאר הארצות של חוצה לארץ, אך אמנם למעשה לא הייתה חשובה ממש כמו ארץ ישראל אלא פחותה ממנה.

ורצה יצחק אבינו להראות במעשה אבות שהתיישב במקום ההיא, לרמוז **לזה העת שיהיו כלל ישראל נמצאים בארץ ישראל בזמן של בית המקדש השני**, והיינו, שגם בעת ההיא שכלל ישראל רואים שאין קדושתה של הבית המקדש השני כמו של הבית המקדש הראשון, מכל מקום שידעו נאמנה **'על פי ה' יחנו ויסעו'**, וישרישו בקרבם היטב שגם זה הדבר נעשה ואירע במאמרו וצויו של הקב"ה, והוא עשה את הדבר ההיא, ובזאת יתחזקו ובאמונה בהש"ת ולא יפלו ברוחם בעבור זאת. וזו הייתה כוונתו של יצחק אבינו במעשה אבות שהתיישב במקום גרר.

מכן (כאן פסוק י"ב - י"ד) **ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה' ויגדל האיש וילך הלך וגדל עד כי גדל מאד. ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה וגו'.** ונתעשר יצחק אבינו בעושר רב ועצום בדרך נס, על אף השנה הקשה שהייתה אז, וכדמפרש רש"י כאן בד"ה **בשנה ההיא: אף על פי שאינה כתיקונה, שהיתה שנת רעבון. בארץ ההיא בשנה ההיא: שניהם למה, לומר שהארץ קשה והשנה קשה. מאה שערים: שאמדה כמה ראויה לעשות ועשתה על אחת מאה ממה שאמדה. שעל אף השנה הקשה והארץ הקשה שהייתה מכל מקום ויברכהו ה' בעושר רב ועצום.**

ועוד ארווח לו הש"ת ונעשה לו עוד נס גם עם בארות המים, וכמו שאומר הכתוב (כאן פסוק י"ט) **'ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים'.** והיה לו מים רבים בהרחבה גדולה על אף שהרעו לו עבדי אבימלך וסתמו את הבארות.

ודבר זה היה סימן גדול לבנים, שאף שיתהלכו כלל ישראל במדבר ארבעים שנה, והמדבר הרי היא מקום ריק וצחיח שאין בו מאומה, ובלתי אפשרי למצוא שם לא אוכל ולא מים, ואף על פי כן זכו ישראל וירד להם מן לאכילה מן השמים שלא בדרך הטבע, וגם היה להם נס גדול שהיתה להם מים לרוב מבארה של מרים, ולא חסרו להם שום דבר במדבר. והרי זה היה ממש כמעשה יצחק אביהם, שאפילו שהיה שנה קשה וארץ קשה וכמו שאומר רש"י שם, מכל מקום זכה וארווח לו בדרך פלאי ברוב רחמי וחסדי ה'.

דברי החיד"א שהצלחתן של ישראל בכל הדורות הרי היא מעל הטבע

ובאמת בחיד"א איתא, שהדבר הנפלא הלזה שהצלחתם של כלל ישראל אינה תלויה בטבע כלל, הרי זה שייך תמיד בכל הדורות ולא רק בדור המדבר, שתמיד בכל עת ובכל זמן יתעלו כלל ישראל מעל הטבע ויהיה להם הצלחה מרובה וגדולה וסייעתא דשמיא מעולה הרבה מעבר ממה שהיתה צריך להיות להם על פי טבעו של עולם.

ומוסיף ואומר עוד, שדבר זה ניתן לראות בחוש, שבעת אשר יש באיזהו מדינה מכה קשה הגורמת לתושבי המדינה לחיסרון בפרנסה וכלכלה, הרי שאין הדבר פוגע בכלל ישראל, משום שהמה למעלה מן הטבע, והדבר הכביר הזה המגיע לנו ברוב רחמי וחסדי ה', רצה להראות הש"ת במעשיו של יצחק אבינו, שהגם שהיה מכה קשה של רעבון בארץ ישראל, מכל מקום זכה יצחק אבינו ולא פגע בו כל הדבר ההיא ונראו בו נסים ונפלאות וכמו שמעיד עליו הכתוב **'וימצא בשנה ההיא מאה**